

የሰ/መ/ቁ - 154115

ቀን - 25/01/2011

ዳኞች:- ተክሊት ይመሰል

ተፈሪ ገብሩ (ዶ/ር)

ቀነዓ ቂጣታ

ተሾመ ሸፈራው

አብዬ ካሳሁን

አመልካች:- ያዳኒ ራባ -አልቀረቡም ከተባለ ተወካይ ሰመረ ገ/ሀይወት ቀርቦዋል

ተጠሪ:- የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ አንዋር መስጊድ ቅርንጫፍ -አልቀረቡም

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል

ፍ ር ድ

ክርክሩ የተጀመረው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሲሆን፤ አመልካች በተጠሪ ላይ ባቀረቡት ክስ በመጋቢት ወር 2007 ዓ.ም የባንክ ደብተራቸውን ይዘው ባደሩበት አልጋ ላይ ረስተው መሄዳቸውን ተከትሎ ተጠሪ በባንክ ደብተራቸው ላይ ያለውን ገንዘብ ማንነቱ ላልታወቀ ሰው በመክፈል የገንዘብ እና የሞራል ጉዳት ያደረሰባቸው መሆኑን ጠቅሰው ተጠሪ ያላግባብ የክፈለውን ብር 46,900.00 እንዲሁም የሞራል ካሳ ብር 20,000.00 እንዲከፍል ይወስኑላቸው ዘንድ የጠየቁትን ዳኝነት መነሻ ያደረገ ነው። ተጠሪ በበኩሉ ለክሱ በሰጠው መልስ፤ ገንዘቡ የተክፈለው አመልካች ከሞሉት ፎርም እና ከፊርማቸው ናሙና ጋር በማመሳከር ተገቢው ጥንቃቄ ተደርጎ ለአመልካች ለአራሳቸው የተክፈለ መሆኑን፤ እንዲሁም ደብተሩ ጠፍቶ አራት ወር ሲቆይ አመልካች ደብተሩ ስለመጥፋቱ ለፖሊስ አመልክተው ሂሳቡ እንዲታገድላቸው አለማድረጋቸውን በመጥቀስ ኃላፊነት የለብኝም ሲል ተከራክሯል።

ጉዳዩ በመጀመሪያ የቀረበለት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትም ከግራ ቀኝ በዚህ መልኩ የቀረበውን ክርክር ከሰማ በኋላ፤ አመልካች ደብተሩ የጠፋባቸው ስለመሆኑ ለተጠሪ የማሳወቅ ግዴታ እያለባቸው ይህን ባለማድረግ የሂሳብ ደብተሩ ሦስተኛ ወገን እጅ ገብቶ ገንዘቡን ሌላ ሰው እንዲያወጣ ምክንያት በመሆናቸው ተጠሪ ገንዘቡን እንዲከፍል የሚገደድበት ምክንያት የለም በማለት የቀረበውን ክስ ወድቅ በማድረግ ወስኗል። አመልካች ይህን ወሳኔ ባለመቀበል ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ያቀረቡት ይግባኝም ተቀባይነት አላገኘም።

አመልካች በቀን 15/06/2010 ተዘጋጅቶ በተወካዮቹው አማካይነት በቀረበ የሰበር አቤቱታ፤ ተጠሪ ተገቢውን ማጣራት እና ጥንቃቄ ሳያደርግ ከአመልካች የሂሳብ ደብተር ወጪ አድርጎ ለሌላ ሰው ከፍሎ እያለ እና ገንዘቡን የከፈለው የባንኩ ሠራተኛም በዚህ ጉዳይ ላይ በወንጀል ተከሶ ጥፋተኛ ሆኖ እያለ አመልካች ደብተሩ መጥፋቱን ሪፖርት የማድረግ ግዴታቸውን አልተወጡም የሚል ምክንያት በመጥቀስ ተጠሪ ኃላፊነት የለበትም የሚል በፌዴራሉ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ተሰጥቶ በከፍተኛ ፍርድ ቤት ፀንቶ የተወሰነው ወሳኔ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው በማለት ታርሞ ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል። አቤቱታው ተመርምሮ የሰር ፍርድ ቤት የአመልካችን ክስ ወድቅ ያደረገው በአግባቡ መሆን ያለመሆኑን ግራ ቀኝ በተገኙበት አጣርቶ ለመወሰን ሲባል ያስቀርባል በመባሉ ተጠሪ በተደረገለት ጥሪ መሠረት ቀርቦ ግራ ቀኝ ክርክራቸውን በጽሑፍ ተለዋወጠዋል።

ከሰር ጀምሮ የክርክሩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለ መልኩ ሲታይ ከፍ ሲል የተመለከተው ሲሆን፤ ይህ ችሎትም አቤቱታውን ለማስቀረብ የተያዘውን ጭብጥ ከግራ ቀኝ ክርክር እና ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መዝገቡን እንደሚከተለው መርምሮታል። ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው አመልካች በተጠሪ ላይ ባቀረቡት ክስ ለጠየቁት ዳኝነት መሠረት ያደረጉት በኢትዮጵያ ንግድ ባንክ በሂሳብ ቁጥር 1000065634159 ያስቀመጡትን ገንዘብ የያዘ የባንክ ደብተር መጥፋቱን እና ባንኩ በሂሳብ ደብተሩ ላይ የተመለከተውን ገንዘብ ለ3ኛ ወገን መክፈሉን ሲሆን፤ ተጠሪም የባንክ ደብተር ላይ የተመለከተውን ገንዘብ ወጪ አድርጎ የከፈለ ስለመሆኑ ክዶ አልተከራከረም። የተጠሪ ክርክር የነበረው ተገቢውን ጥንቃቄ አድርጎ ለአመልካች እራሷ

መክፈሉን እና የሂሳብ ደብተሩ ስለመጥፋቱ አመልካች ለተጠሪ የማሳወቅ ግዴታቸውን አለመወጣታቸውን ሲሆን፤ የስር የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትም የአመልካችን የዳኝነት ጥያቄ ተቀባይነት የለውም በሚል ድምዳሜ ላይ የደረሰው አመልካች ደብተሩ ስለመጥፋቱ ለተጠሪው ባንክ ሪፖርት የማድረግ ግዴታቸውን አለመወጣታቸውን ስለመሆኑ የወሳኔው ይዘት ያስገነዝባል።

በመሠረቱ በግራ ቀኝ መካከል ተደርጎ ለዚህ ክርክር ምክንያት የሆነው ግንኙነት መሠረቱ በንግድ ህጉ አንቀጽ 896 እና 897 ስር የተመለከተው ገንዘብ በአደራ የማስቀመጥ ወል (deposit fund) ነው። በዚህ ወል መሠረትም ተጠሪ አደራ አስቀማጭ እንደመሆኑ የአመልካችን ገንዘብ የመጠበቅ፣ አመልካች ሲጠይቁ ወጪ አድርጎ የመክፈል እና ከአመልካች ወጪ ለሌላ ሰው ያለመክፈል ከወል የመነጨ ግዴታ ይኖርበታል። ይህን የማድረግ ግዴታውን ባለመወጣት በአመልካች ላይ ሊደርስ ለሚችል ጉዳት ከወል የመነጨ ኃላፊነት እንደሚኖርበትም ይታወቃል። በመሆኑም ማንኛውም ባንክ የሚቀርብለትን የክፍያ ጥያቄ ሲያስተናግድ፣ ገንዘብ እንዲከፈለው ጥያቄውን ያቀረበ ሰው በርግጥም አደራ አስቀማጭ መሆን አለመሆኑን በቅድሚያ የማረጋገጥ ግዴታ ይኖርበታል።

የተያዘውን ጉዳይ በተመለከተ ተጠሪ በአመልካች የባንክ ሂሳብ ላይ የሚገኘውን ለክርክሩ ምክንያት የሆነውን ገንዘብ ወጪ አድርጎ ክፍያ የፈጸመ ስለመሆኑ ክዶ እስካልተከራከረ ድረስ፣ ከኃላፊነት ሊድን የሚችለው ገንዘቡን የከፈለው በባንኩ በተዘረጋው ደንብና አሰራር መሠረት አስፈላጊውን ጥንቃቄ ሁሉ አድርጎ ተከፋይ አመልካች መሆኑን በማረጋገጥ ክፍያውን የፈጸመ ስለመሆኑ ማረጋገጥ ሲችል ብቻ ነው። በርግጥ አመልካች ደብተሩ ስለመጥፋቱ ለተጠሪ ባንክ የማሳወቅ ግዴታ እንዳለባቸው ይታወቃል። ይሁንና፣ ተጠሪ የአመልካችን ገንዘብ በአደራ የመጠበቅ ባለበት ግዴታ መሠረት ተገቢውን ጥንቃቄ ባለማድረግ ገንዘቡን ለሌላ ሰው በመክፈሉ ምክንያት በአመልካች ጉዳት መድረሱ ከተረጋገጠ፣ አመልካች ደብተሩ ስለመጥፋቱ ለተጠሪ አለማሳወቃቸው የተጠሪን ኃላፊነት ሊያስቀር የሚችል አይሆንም። በመሆኑም በስር ፍርድ ቤት በፍ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 246(1) መሠረት ተይዞ በማስረጃ ተጣርቶ እልባት ሊሰጠው የሚገባው ትክክለኛ ጭብጥ፣ ተጠሪ ለክርክሩ ምክንያት የሆነውን ገንዘብ የከፈለው አስፈላጊውን ጥንቃቄ

በማድረግ ተከፋዩ አመልካች መሆኑን በማረጋገጥ መሆን አለመሆኑ ነው። ከዚህ አንጻር ሲታይ፣ የስር የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካች ደብተራቸው ስለመጥፋቱ ለተጠሪ የማሳወቅ ግዴታቸውን አልተወጡም በሚል የፍ/ሕጉን አንቀጽ 1752 ድንጋጌ ያለባቸው በመጥቀስ የቀረበውን ክስ ወድቅ በማድረግ የሰጠው ውሳኔ፣ እንዲሁም የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ይህንን በማጽናት የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ አግኝተናል። በመሆኑም ተከታዩ ተወስኗል።

ወ ሳ ኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በኮ/መ/ቁጥር 50523 በቀን 20/04/09 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ፣ እንዲሁም የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 193272 በቀን 25/03/2010 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 348(1) መሠረት ተሸረዋል።
2. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ተዘግቶ የነበረውን መዝገብ በማንቀሳቀስ ተጠሪ ለክርክሩ መነሻ የሆነውን ገንዘብ ከአመልካች የባንክ ሂሳብ ወጪ አድርጎ ሲከፍል በባንኩ በተዘረጋው ደንብና ስርዓት መሠረት ክፍያው ለአመልካች የተከፈለ መሆኑን ማረጋገጥ በሚያስችል ደረጃ አስፈላጊውን ጥንቃቄ በማድረግ መሆን አለመሆኑን በተመለከተ የግራ ቀኝን ማስረጃ እንዲሁም፣ እንዳስፈላጊነቱ፣ ሌሎች ተጨማሪ ማስረጃዎችን ጭምር አስቀርቦ በመመርመር ባንኩ አደራ አስቀማጭ ከመሆኑ አንጻር ክፍያን በመፈጸም ረገድ እንዲያደርግ ከሚጠበቅበት ጥንቃቄ አንጻር በማገናዘብ ተገቢውን ውሳኔ እንዲሰጥበት መዝገቡ በፍ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 343(1) መሠረት ተመልሶለታል።
3. በዚህ ችሎት የተደረገው ክርክር ያስከተለውን ወጪ እና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።